

Procedury postępowania w przypadku wykrycia wszawicy/świerzbu w Szkole Podstawowej nr 8 (z oddziałami przedszkolnymi) w Rumi

Obowiązuje od 1.10.2022 r.

Podstawa Prawna:

§2 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz. 69)

Opis procedury:

- Zgłoszenie przez pracownika szkoły dyrektorowi placówki sygnałów pojawienia się bądź podejrzenia wszawicy/świerzbu wśród uczniów lub przedszkolaków.
- Pielęgniarka szkolna lub wyznaczona, przez dyrektora szkoły, osoba informuje rodziców dziecka o konieczności podjęcia niezwłocznie zabiegów higienicznych skóry głowy/skóry. W razie konieczności instruuje rodziców o sposobie działań i konieczności kuracji wszystkich domowników oraz monitoruje skuteczność działań, jednocześnie informuje dyrektora placówki o skali zjawiska.
- W celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się wszawicy/świerzbu, zaleca się, aby zdiagnozowane chorobą pasożytniczą dziecko pozostawić w domu do czasu likwidacji zakażenia.
- Dyrektor placówki ma prawo zarządzić sprawdzenie głów/skóry w grupie, klasie gdzie pojawiły się pasożyty, w celu uzyskania informacji o skali zjawiska i zapobieganiu ewentualnego rozprzestrzeniania się wszawicy/świerzbu. Osoba, która dokonuje tej czynności z polecenia dyrektora jest zobowiązana do zachowania i poszanowania godności i intymności dziecka podczas sprawdzania jego głowy/skóry.
- Jeśli zakażone dziecko ma w placówce rodzeństwo to należy dokonać sprawdzenia głów/skóry rodzeństwa oraz jego grupy, klasy w celu wyeliminowania epidemii wszawicy/świerzbu.
- Nauczyciel na polecenie dyrektora informuje rodziców grupy, klasy o wykrytym zakażeniu i zaleca profilaktyczne zabiegi higieniczne dla całej grupy w tym samym czasie, w celu zapobieganiu rozprzestrzeniania się wszawicy/świerzbu.
- Po skończonej kuracji zaleca się kontrolę pielęgniarską zdiagnozowanemu dziecku w celu potwierdzenia skuteczności leczenia.
- W sytuacji, kiedy rodzice lub opiekunowie nie mogą lub nie są w stanie sprostać zadaniu sprawowania opieki nad dzieckiem w sposób, który chroni jego dobro - niezbędne jest udzielenie tej rodzinie pomocy społecznej, o czym decyduje dyrektor placówki.

- Zgoda rodziców na objęcie dziecka opieką (w tym również opieką zdrowotną przez pielęgniarkę lub higienistkę szkolną w szkole lub placówce) jest równoznaczna z wyrażeniem zgody na dokonanie (w uzasadnionym przypadku) przeglądu czystości skóry głowy/skóry dziecka.

Działania szkoły i przedszkola:

- Zapoznanie rodziców z obowiązującymi w szkole i przedszkolu procedurami podczas zebrań lub drogą elektroniczną.
- Zapoznanie wszystkich pracowników z treścią procedury.
- **Profilaktyka chorób pasożytniczych wśród dzieci i rodziców.**
- **Dokładne czyszczenie miejsc zabaw dzieci, odkurzanie dywanów, dezynfekcja zabawek środkami bezpiecznymi. Dyrektor może zlecić dezynsekcje specjalistyczną jeśli inne sposoby zawiodły.**
- Pracownicy placówki powinni zadbać, aby rzeczy w szatni wisiały na osobnych wieszakach, a dzieci nie wymieniały się garderobą.

Działania rodziców:

- **Obowiązkiem rodziców jest przyprowadzanie do placówki zdrowego dziecka!**
- Sprawdzanie głowy/skóry dziecka **raz w tygodniu.**
- **Informowanie** przedszkola lub szkoły o wykrytym pasożycie.
- **Pozostawienie dziecka w domu** do czasu wyleczenia z choroby pasożytniczej.
- Związywanie dziecku włosów.
- Porozmawianie z dzieckiem o nie pożyczaniu czapek, opasek, gumek do włosów oraz uświadomienie dziecku, aby nie pożyczowało swoich.
- Poinstruowanie dziecka, aby chowało do rękawów kurtki czapki i szaliki w szatni.
- Dokładnie wyczesywać włosy, a w przypadku długich włosów działanie to wykonywać na białą kartkę w celu wykluczenia bądź potwierdzenia pasożytów.
- Rodzice powinni **zachować spokój i kierować się rozsądkiem** w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się choroby.
- **Profilaktyka i zwalczanie wszawicy należy przede wszystkim do rodziców!**

Wszawica:

- **Jest chorobą pasożytniczą**, najczęściej występującą u ludzi.
- **Wszawica nie widnieje w wykazie chorób zakaźnych.**
- Miejscem zarażenia się są duże skupiska dzieci: obozy, przedszkola, szkoły, sale zabaw, kolonie, środki transportu publicznego itp.

- Wesz wspina się, nie skacze i nie lata.
- Wesz żywi się krwią człowieka, który jest jedynym żywicielem tego pasożyta.
- Wesz może przeżyć 36 godzin bez żywiciela.
- Wszy preferują miejsca bytowania na skroniach, w okolicach karku i za uszami.
- **Wesz ginie w temperaturze 55°C .**
- Choroba może dotyczyć każdego, bez względu na status społeczny.
- Środki apteczne wraz ze systematycznym wyczesywaniem i przegładaniem głów, dają w 99.9% skuteczność w walce z pasożytami.
- Wszawica/świerzb może wywoływać swędzenie, grzybice, a drapanie może skutkować stanem zapalnym skóry.
- **Leczenie wszawicy/świerzbu powinno objąć całą rodzinę! Wskazane jest również odkurzenie mieszkania, wyparzenie grzebieni, wypraniu pościeli, ręczników, czapek itp. w temperaturze 55°C.**

Zarażenie się wszami/świerzbem może przydarzyć się każdemu, nikt tu nie jest winny, gdyż infekcja nie wynika z braku higieny czy ubóstwa. Tak samo może ona dotknąć osoby zadbane, jak i pochodzących z mniej zamożnych domów.

**TYLKO DZIĘKI WSPÓŁPRACY SZKOŁY I RODZICÓW
MOŻEMY SKUTECZNIE UNIKNAĆ WSZAWICY.**

Procedura obowiązuje od dnia 01.10.2022r.

Dyrektor Szkoły
Marzena Górską

Załączniki:

Wszy – wszystko co chciałybyś wiedzieć... a wstydzisz się zapytać

Wszawica jest najczęstszą chorobą pasożytniczą wieku dziecięcego. Istnieje wiele mitów i wyobrażeń o tej chorobie. Nie jest ona jednak, jak ogólnie przyjęto, skutkiem braku higieny i życia w ubóstwie. Choroba ta atakuje osoby żyjące w różnych strefach klimatycznych, prowadzące zróżnicowany tryb życia i będące w różnym wieku. Dlatego niezwykle ważnym staje się obalenie tabu związanego z chorobą wszawicy i uświadomienie, że wszyscy jesteśmy na nią narażeni!

MIT O WSZAWICY

Wszawica jest najczęstszą chorobą pasożytniczą wieku dziecięcego. W naszej świadomości mocno zakorzeniona jest informacja, że obecność wszy na głowie dziecka lub dorosłego to brak higieny i dbałości o należytą czystość. Jest to mit, który ma niewiele wspólnego z rzeczywistością. W praktyce ponad 95% zakażeń wywołanych jest przez wesz głowową (*Pediculus Humanus Capitis*), której jedynym żywicielem, od zawsze, jest człowiek, a jej obecność ma niewiele wspólnego z brudem.

OBAWY I LĘKI

Wesz głowowa występuje na wszystkich kontynentach, strefach klimatycznych i w równym stopniu dotyczy obu płci. Nie ma też znaczenia środowisko w jakim żyjemy, czy też wychowujemy nasze dzieci. Wiedza rodziców o sposobie rozpoznania i radzenia sobie z zakażeniem jest bardzo niska. Dodatkowo lęk przed dezaprobatą ze strony otoczenia sprawia, że informacja o problemie nie jest należycie przekazywana do nauczycieli, opiekunów czy rodziców dzieci. To znacznie utrudnia skuteczne oraz szybkie pozbycie się pasożytów.

ZACHOWANIA SPOŁECZNE A WSZAWICA

Pomimo, że wszy infekują zarówno dzieci jak i osoby dorosłe, ponad 90% przypadków wszawicy odnotowuje się u dzieci pomiędzy 2 a 14 rokiem życia.

Dzieje się tak z powodu typowych w tym wieku zachowań społecznych dzieci. Jedną z głównych przyczyn są gry i zabawy którym towarzyszą częste kontakty fizyczne. Do innych przyczyn należy wymienić wspólne używanie nakryć głowy, ręczników na basenie i stykanie się głów dzieci.

TRUDNY RYWAŁ

Obecnie wiadomo, że wszy są bardzo kłopot-

liwym przeciwnikiem do usunięcia. Wynika to z faktu, że mogą się one bardzo szybko przemieszczać po włosach i maskować dostosowując swój kolor do otoczenia. Zazwyczaj trzymają się

Wesz w powiększeniu

one blisko skóry. Dużo łatwiej dostrzec jest składowane jaja (gnidy), które są przyklepane do nasady włosa specjalną substancją cementującą, której nie usunie nawet częste mycie głowy czy używanie szamponów.

KONTROLA

Jedynym i sprawdzonym sposobem eliminacji pasożytów jest częsta kontrola skóry głowy i włosów oraz, w przypadku znalezienia wszy, zastosowanie odpowiednich środków, które można nabyć w aptece.

WSZAWICA DOTYCZY WSZYSTKICH

Co ciekawe w Polsce wszawica występuje rzadziej niż w krajach Europy Zachodniej. Zarówno publikacje z takich krajów jak Anglia, Belgia a także Stany Zjednoczone wskazują, że wszawica dotyczy od 6 do nawet 12% dzieci w wieku szkolnym! Również u naszych południowych sąsiadów w drugiej połowie lat 90-tych odnotowano nagły wzrost zakażeń u dzieci.

NARWOTY WSZAWICY

Jedną z głównych przyczyn uważa się zawodność stosowanych dotychczas środków chemicznych, a dokładniej substancji toksycznych (pestycydów). Mechanizm ich działania oparty jest na działaniu neurotoksycznym na układ nerwowy pasożyta. Niestety coraz częściej odnotowuje się przypadki uodpornienia się wszy na te związki chemiczne oraz brak ich działania na jaja (gnidy). Powoduje to nawrót choroby. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że związki te nie są obojętne również dla człowieka. Dlatego też nie powinno stosować się ich zbyt często, zwłaszcza u dzieci. Należy również sprawdzić, czy środek nie powoduje dodatkowych podrażnień skóry lub alergii. Inne metody, jak skracanie włosów lub dokładne wyczesywanie, nie są skuteczne w zwalczaniu wszawicy.

SPRAWDZONE METODY

Zwiększona czujność rodziców, dobra wymiana informacji pomiędzy opiekunami, pedagogami, nauczycielami a rodzicami, edukacja oraz stosowanie wyłącznie sprawdzonych metod, może przynieść oczekiwany efekt w walce z wszawicą.

Wybierz skuteczną metodę walki z wszawicą

Hedrin®

NAGRODA ZAUFANIA

Marka HEDRIN® - fakty:

- 1 Wysoka skuteczność produktów marki Hedrin® została potwierdzona badaniami klinicznymi¹.
- 2 Marka Hedrin® to produkty nie zawierające pestycydów i nie powodujące oporności wszy.
- 3 Produkty Hedrin® są bezpieczne dla kobiet w ciąży, karmiących piersią, alergików i dzieci od 6. m.ż.
- 4 Produkty Hedrin® nie wymagają wyczesywania i nie mają nieprzyjemnego zapachu.

SOLPHARM S

1. Burgess I. et al., 1,2-Octanediol, a Novel Surfactant, for Treating Head Louse Infestation: Identification of Activity, Formulation, and Randomised, Controlled Trials, 12 kwietnia 2012.

Charakterystyka wszy

- > wesz jest szaro-białej barwy oraz ma wielkość ziarna sezamu,
- > żywi się ludzką krwią.
- > żyje około miesiąca na owłosionej skórze głowy, a poza żywicielem około dwóch dni,
- > jaja składają na włosach, blisko skóry. Widoczne są one gołym okiem jako białawe kuleczki w kształcie kropli wody, jednak sporo mniejsze. Jaja przytwierdzone są lepką wydzieliną, przez co w przeciwieństwie do łupieżu, nie dają się łatwo zdjąć z włosa.

Profilaktyka wszawicy

Dobre nawyki higieniczne i wiedza na temat wszawicy pozwolą na wczesne wykrycie obecności pasożytów i ich szybką eliminację, zanim zdążą się rozprzestrzenić. Kilka prostych zasad może uchronić Ciebie i Twoje dzieci przed wszawicą:

- > dokonuj systematycznych przeglądów włosów dziecka (zwłaszcza okolic karku, skroni i za uszami),
- > staraj się pamiętać o codziennym wyczesywaniu włosów,
- > podczas zabawy z innymi dziećmi, treningów, zajęć grupowych upinaj lub związuj włosy dziecka,
- > przypominaj dzieciom o przestrzeganiu zasad higieny osobistej,
- > uczulaj dzieci, aby nie wymieniały się z rówieśnikami rzeczami osobistymi (np. szczotką, grzebieniem, czapką).

Objawy wszawicy

- > obecność pasożytów i jaj,
- > uporczywy świąd skóry głowy (dominujący objaw),
- > zmiany skórne na skutek drapania po ukłuciu skóry i wprowadzeniu toksyn,
- > odczyny alergiczne u osób wrażliwych, a w zaniedbanych przypadkach:
  - > kołtun - kłęb zlepionych włosów,
  - > wyprysk wszawiczy - stan zapalny skóry na karku.

Rozprzestrzenianiu się wszawicy sprzyjają duże skupiska ludzkie (zwłaszcza dziecięce), np: szkoły, przedszkola, internaty, domy dziecka, placówki zbiorowego wypoczynku wakacyjnego, zatłoczone środki transportu publicznego.

Najbardziej narażone są dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym.

PO ROZPOZNANIU WSZAWICY NALEŻY PRZEBADAĆ OTOCZENIE OSOBY ZARAŻONEJ. ZABIEG ZWALCZAJĄCY WSZAWICĘ POWINNY PRZEPROWADZIĆ JEDNOCZEŚNIE WSZYSTKIE OSOBY Z NAJBLIŻSZEGO OTOCZENIA.

WSZAWICA GŁOWOWA

CZYLI JAK POKONAĆ MITY, WSTYD I PASOŻYTY

Drogi szerzenia się wszawicy

- > bezpośrednia - styczność głowy z głową,
- > pośrednia - poprzez kontakt z nakryciami głowy, szalami, pościelą, ręcznikami, grzebieniami, szczotkami oraz ozdobami do włosów.

Wszawica (Pediculosis)

- > to choroba pasożytnicza na skórze głowy człowieka,
- > wywołująca zmiany skórne,
- > wszawica może przydarzyć się każdemu i nie jest oznaką braku higieny!

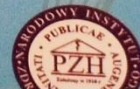

Jak pozbyć się choroby?

- > przede wszystkim pokonać strach i wstyd,
- > kupić w aptece środek usuwający wszy - jest bez recepty!
- > zastosować preparat na włosy oraz skórę głowy - zarówno u siebie, jak i u wszystkich członków rodziny,
- > powtórzyć kurację po tygodniu.

Główny Inspektorat Sanitarny / Chief Sanitary Inspectorate
ul. Targowa 65, 03-729 Warszawa / 65 Targowa St, 03-729
Warsaw POLAND

Jak kontrolować głowę dziecka?

Wszy są bardzo małe 2-3 mm i szybko się przemieszczają. Mogą zmieniać zabarwienie dostosowując się do koloru włosów.

Jaja (gnidy) mają wielkość ok. 1 mm i zazwyczaj są mocno przytwierdzone do nasady włosów w odległości 1-2 cm od skóry.

Wszy lubią bardziej wilgotne części skóry, dlatego sprawdzanie zacznij od tyłu głowy.

Rób przedziałki i przeczesuj głowę co 1-2 cm. Sprawdzaj głowę od tyłu, następnie za uszami aż do czoła.

Jeśli znajdziesz żywe wszy lub ich jaja, nie zwlekaj, rozpocznij działanie natychmiast.

i po WSZY *stkim*

CZYM JEST PEDIKULOZA?

Pedikuloza to inaczej wszawica jest chorobą pasożytniczą wywołaną przez wesz głowową (*Pediculus humanus capitis*). Wszawica występuje we wszystkich krajach świata. Jest to powszechny problem, który nie zawsze jest oznaką braku higieny. Do zarażenia może dojść w każdym wieku, chociaż najczęściej występuje ona u dzieci i młodzieży. Do zarażenia tymi pasożytami łatwiej dochodzi w dużych zbiorowiskach ludzkich (przedszkola, szkoły, internaty, akademiki, kolonie, obozy letnie, koszary, domy pomocy społecznej, noclegownie).

Wesz głowowa jest owadem koloru od brudnobiałego do szarego, osiąga długość 2-3 mm. Pełny cykl życiowy trwa około 3-4 tygodni (od jaja – gnidy poprzez 3 formy larwalne do postaci dorosłej). Poza głowę człowieka jest w stanie przetrwać 1-2 dni. Samica wszy składa od 100 do 300 jaj, które mocno przylegają do włosów dzięki substancji klejącej. Dorosłe wszy i larwy mogą być trudno dostrzegalne. Najczęściej bytują za uszami oraz w okolicy potylicznej ciemieniowej głowy. Z włosów wypadają tylko martwe osobniki.

skala 1:1

JAK DOCHODZI DO ZARAŻENIA?

Najczęściej zarażają się dzieci w wieku 3-12 lat przez kontakty bezpośrednie w trakcie zabawy oraz nie w pełni wyrobione nawyki higieniczne, np. stosowanie wspólnych przedmiotów (szczotki, spinki, grzebień, ubrania, nakrycia głowy, pluszowe zabawki, materace, pościel).

JAK OBJAWIA SIĘ WSZAWICA? JAK JĄ ROZPOZNAĆ?

Pierwszym sygnałem wskazującym na obecność wszawicy jest uporczywe swędzenie, najbardziej intensywne w miejscu występowania pasożytów tj. okolicy skroniowej, ciemieniowej i potylicznej głowy. Może temu towarzyszyć zaczerwienienie głowy, szczególnie na linii włosów lub za uszami. Mogą występować przeczasy tj. drobne ranki i zadrapania spowodowane uporczywym świądem i drapaniem. Konsekwencją tego jest uszkodzenie skóry głowy, które może prowadzić do stanów zapalnych i otwiera drogę do zakażeń bakteryjnych i/lub grzybiczych. W skrajnych przypadkach na głowie osoby zarażonej wszawicą pojawia się tzw. „kołtun” tj. włosy zlepione ropno-surowiczą wydzieliną.

JAK LECZYĆ?

W przypadku zdiagnozowania wszawicy należy bezwzględnie leczyć nie tylko samego pacjenta, ale także obserwować i ewentualnie leczyć wszystkie osoby kontaktujące się blisko z pacjentem (rodzina). Do zwalczenia wszawicy konieczne jest zastosowanie odpowiedniego preparatu, który skutecznie likwiduje pasożyty. Obecnie stosowane są preparaty w postaci lotionu, żelu, szamponu i/lub kremu; można je

dostać w aptekach. W trakcie leczenia należy bezwzględnie przestrzegać zasad i zaleceń co do sposobu użycia, tj. właściwej aplikacji, czasu działania oraz powtarzania kuracji. Po użyciu preparatu należy wyczesać włosy gęstym grzebieniem (zabieg ten usuwa martwe wszy oraz odklejone gnidy). Potem grzebień należy starannie oczyścić (można wykonać to przez zamrażanie lub zanurzenie we wrzącej wodzie).

Zastosowanie preparatu należy powtórzyć po 7-10 dniach. Specjalnym czynnościami poddane powinny być również rzeczy osobiste osoby zarażonej i osób z najbliższego otoczenia. Wszelkie ozdoby do włosów, grzebień, szczotki należy wygotować lub zniszczyć. Ubrania, pościel należy wyprać w temperaturze co najmniej 60°C (temp. 53.5°C zabija wszy i ich jaja) lub chemicznie i wyprasować żelazkiem z funkcją pary szczególnie przy szwach. Rzeczy, których nie można wyprać trzeba spryskać preparatem owadobójczym, a następnie szczelnie zamknąć na 10 dni w foliowym worku, następnie wyczyścić na sucho lub mokro. W pomieszczeniach należy odkurzyć podłogę i meble. Pluszowe zabawki wyprać lub przetrzymać w zamrażalniku ok. 24-48h.

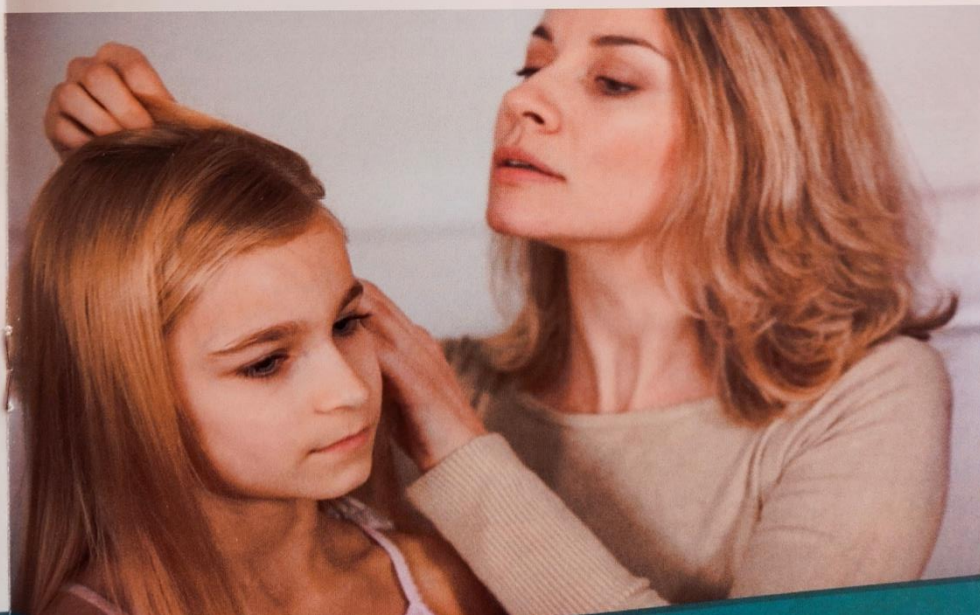
CO ZROBIĆ BY NIE DOSZŁO DO PONOWNEGO ZARAŻENIA?

Najprostszym sposobem zapobiegania wszawicy jest w pierwszej kolejności edukacja, która powinna doprowadzić do powstania właściwych nawyków higienicznych od najmłodszych lat, związanych z korzystaniem z rzeczy osobistych (grzebień, szczotki do włosów, ozdoby do włosów, itp.), zwłaszcza nakryć głowy.

Kolejnym krokiem jest systematyczna kontrola i sprawdzanie skóry głowy, a także właściwa jej pielęgnacja poprzez mycie włosów w miarę indywidualnych potrzeb (ale nie rzadziej niż raz w tygodniu), stosowanie odżywek ułatwiających rozczesywanie, codzienne czesanie i szczotkowanie włosów, związywanie długich włosów lub krótkie włosy ułatwiające pielęgnację.

Mity	Fakty
Wszawica wynika z brudu i braku higieny.	Dbłość o higienę osobistą i status społeczny nie mają wpływu na częstość występowania wszawicy. Może się nią zarazić każda osoba przez kontakt z chorym lub jego rzeczami osobistymi.
Wszy potrafią skakać i pływać.	Pasożyty te poruszają się wyłącznie poprzez pełzanie. Zarażenie następuje w wyniku bliskiego kontaktu z chorym lub jego rzeczami osobistymi.
Osobie dotkniętej wszawicą należy ogolić głowę.	Nie należy golić głowy chorego. Powstające przy okazji golenia mikro uszkodzenia skóry głowy mogą stanowić wrota zakażeń bakteryjnych i/lub grzybiczych i przedłużenie procesu leczenia. Wystarczy zastosować dostępne preparaty zwalczające pasożyty.
Wszawica jest wyłącznie problemem estetycznym.	Wszawica jest także problemem zdrowotnym. Powoduje wystąpienie swędzących grudek zapalnych, które po zdrapaniu mogą ulec wtórnym zakażeniom bakteryjnym.
Zwierzęta domowe mogą być źródłem	Wesz ludzka nie bytuje na zwierzętach, dlatego nie jest konieczne przeglądanie sierści zwierząt w obawie, że mogą być przyczyną zakażenia.
Dokładne umycie głowy szamponem pozwoli pozbyć się wszy.	Wszy dzięki specjalnym odnóżom i pazurkom czepnym silnie przytwierdzają się do włosów. Gnidy są przyczepiane do włosów specjalną wydzieliną, która nie rozpuszcza się w wodzie i jest trudna do usunięcia.
Wszy mają tylko dzieci.	Zarażeniu się wszawicą sprzyjają duże skupiska ludzi. Dlatego choroba ta jest szczególnie popularna wśród dzieci uczęszczających do przedszkoli czy szkół.